

gemeente
Haarlemmermeer

Participatieraad gemeente Haarlemmermeer
T.a.v. Dhr. G. Hille

Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Bezoekadres:
Marktlaan 124
Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
Faxnummer 023 563 95 50

Cluster Maatschappelijke Ondersteuning en Zorg
Contactpersoon de heer R.J. Kouwenhoven
Telefoon 0900 1852
Uw brief 17 maart 2022
Ons kenmerk X.2022.02837
Bijlage(n) Geen
Onderwerp Ongevraagd advies 'armoede is geen eigen schuld'

Verzenddatum

30 SEP. 2022

Geachte heer Hille,

Hartelijk dank voor het ongevraagd advies 'armoede is geen eigen schuld' dat we op 17 maart jongstleden hebben mogen ontvangen, naar aanleiding van de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening per 1 januari 2021 en het vast te stellen beleidsplan op grond van deze wet.

U heeft een aantal op- en aanmerkingen geplaatst waarop wij hieronder puntsgewijs reageren.

1. Het is van belang dat inwoners met schulden zo laagdrempelig mogelijk toegang krijgen tot de schuldhelpverlening. De website van de gemeente Haarlemmermeer biedt deze mogelijkheid niet. Wij adviseren om deze website toegankelijker te maken voor deze doelgroep. Een goed voorbeeld is de website van de gemeente Amsterdam.

Reactie:

Het is belangrijk dat inwoners op de hoogte zijn van alle regelingen op het gebied van inkomensondersteuning, armoedebestrijding en schuldhelpverlening. In de praktijk blijkt dat inwoners van onze gemeente moeilijk te bereiken zijn en informatie op dit gebied niet lezen. Inwoners melden zich niet bij de gemeente omdat ze zich schamen en het hebben van schulden voor hen gelijk staat met falen. Daarover willen mensen niet praten, dus men verbergt het probleem.

Via de website van de gemeente worden inwoners van Haarlemmermeer en intermediaire organisaties geïnformeerd over de regelingen binnen het minimabeleid. Een logische inleiding en heldere clustering van onderdelen maakt dat inwoners snel antwoord krijgen op hun vragen. Wij gaan beoordelen of de website zoals die nu is ingericht verbetering behoeft en zullen daarbij de website van Amsterdam als voorbeeld betrekken.

2. Uit onderzoek blijkt er bij inwoners een gebrek aan kennis te zijn over bestaande voorzieningen. Dit vraagt om een proactieve benadering en daarbij de doelgroepen te

informereren over bestaande voorzieningen. Ook minister Schouten stelt dat het schrijnend is dat zoveel mensen extra geld mislopen waarop ze recht hebben, omdat ze de regels niet overzien of bang zijn fouten te maken. Deze mensen zitten zelfs onder bijstandsniveau, terwijl dat niet hoeft. Ons advies is cliëntenbestanden van organisaties te koppelen en rechthebbenden direct aan te schrijven en te wijzen op aanvullende bijstand en/of andere minimavoorzieningen, zoals individuele inkomens toeslag, kwijtschelding lokale belastingen, bijzondere bijstand, Haarlemmermeer Doet Mee, collectieve zorgverzekering. Wij adviseren tevens dit schrijven halfjaarlijks te herhalen.

Reactie:

Uit het rapport 'niet-gebruik van de algemene bijstand' uit april 2021 van de inspectie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid blijkt dat 35% van de mensen die recht hebben op bijstand daar geen gebruik van maken. Een derde van de groep niet-gebruikende huishoudens heeft in het geheel geen of een zeer beperkt (geregistreerd) inkomen, tot maximaal 120% van de bijstandsnorm. Dat is een landelijk beeld. Ook in onze gemeente maakt niet iedere inwoner die daar recht op heeft gebruik van alle inkomensondersteunende voorzieningen. Het is zorgelijk dat veel huishoudens als gevolg van niet-gebruik van de bijstand onder het sociaal minimum uitkomen en vraagt om een proactieve aanpak van het terugdringen van het niet-gebruik. Om schulden en armoede te voorkomen is het belangrijk dat inwoners gebruik maken van alle inkomensondersteunende voorzieningen van zowel de gemeente als de rijksoverheid. Daarom gebruiken wij als gemeente sinds 1 maart 2020 bij het indienen van een aanvraag het programma 'bereken uw recht' (BUR). Het programma BUR is ontwikkeld om met één digitaal loket de minimaregelingen toegankelijker te maken en daarmee het gebruik van deze regelingen te vergroten. Tijdens het aanvraagproces worden inwoners gewezen op andere inkomensondersteunende voorzieningen waar mogelijk recht op bestaat. Wij gaan ook de mogelijkheden van bestandskoppelingen onderzoeken en de voorlichting intensiveren. Dit gaan we samendoen met de ketenpartners en de gemandateerde professionals binnen het sociaal domein. Tot slot willen wij onderzoeken of we inkomensondersteunende voorzieningen automatisch kunnen gaan toekennen. Nu moet elke aanvraag door de individuele inwoner worden aangevraagd.

3. Voorts adviseren wij de inkomensondersteunende regelingen door Schuldhulpmaatje en Meerwaarde en andere instanties bij huisbezoek onder de aandacht van inwoners te laten brengen.

Reactie:

Wij vragen op verschillende manieren aan onze ketenpartners om inkomensondersteunende regelingen onder de aandacht te brengen van onze inwoners. Dat hoeft niet alleen bij huisbezoeken te gebeuren.

4. Ook bij bijeenkomsten in buurthuizen, wijkcentra, dagbestedingen en kernen, zo luidt ons advies, is het van belang dat aandacht wordt besteed aan gemeentelijke regelingen, mede in het kader van vroegsignalering van een eventuele schuldenproblematiek.

Reactie:

Voor de beantwoording van deze vraag verwijs ik u naar de reactie op vraag 3.

5. Onzes inziens kan bij jongeren niet worden volstaan met het sturen van een kaart als men 18 jaar wordt. Wij adviseren deze groep, viermaal per jaar, uit te nodigen voor (gezellige) bijeenkomsten waar zij uitleg krijgen over regelingen. Ook adviseren wij dit aan de orde te

laten komen op plaatsen en in bijeenkomsten waar jongeren regelmatig bijeen zijn. Daarnaast adviseren wij u om voor jongeren een spreekuur te organiseren waarin ze individueel kunnen praten met een jongerenwerker.

Reactie:

In het kader van preventie is het van groot belang om kinderen in de opvoeding en scholing financiële voorlichting te geven. Om armoede die van generatie op generatie gaat te doorbreken en om jongeren voor te bereiden op hun financiële toekomst. Het versturen van een verjaardagskaart is hiervoor niet voldoende en daarom wordt er op verschillende manieren getracht jongeren voor te lichten.

Kinderen moeten leren omgaan met geld. Primair is dit de verantwoordelijkheid van de ouders. Dit wil echter niet zeggen dat de gemeente hierbij niet kan ondersteunen. Sinds 2018 worden er op initiatief van de gemeente gastlessen verzorgd op middelbare scholen door Diversion. De gastlessen hebben in 2020 en 2021 deels stilgelegen door de coronacrisis. Het onderwijsprogramma MoneyWays, ontwikkeld door Diversion en het Nibud, maakt geldzaken en financiële problematiek bespreekbaar in schoolklassen door heel Nederland. In MoneyWays gaan jonge rolmodellen (tussen de 18-27 jaar), zogeheten peer educators, het gesprek over geld aan met de klas. Door over hun eigen ervaringen en financiële uitdagingen te vertellen kunnen ze op laagdrempelige wijze het gesprek aangaan met jongeren en gevoelige onderwerpen aansnijden. Onderwerpen als schulden, opgroeien in armoede, schaamte, verleidingen en groepsdruk worden hierdoor bespreekbaar gemaakt. Uit de evaluatie die is uitgevoerd door het Verwey-Jonker Instituut blijkt dat MoneyWays een succesvolle methode is. Aangetoond is dat de peer education methode, zoals toegepast binnen MoneyWays, een sterke methode is om bij jongeren het financieel bewustzijn te versterken en financiële problemen bespreekbaar te maken. Hiermee kunnen in de toekomst financiële problemen worden voorkomen.

Theatervoorstellingen

Kikid verzorgt theatervoorstellingen over geld en schulden. Dit is onderdeel van een breder aanbod. Er worden voorstellingen aangeboden over pesten, relaties, alcohol en dus geld. De scholen maken zelf de keuze over welk thema ze een voorstelling willen krijgen.

HALT geeft in het kader van preventie (vooral criminaliteit) voorlichtingen. Op gebied van geld bestaan er twee interventies:

- over geldezels (deze les is specifiek ontworpen voor het mbo);
- over ondermijning: de kosten van snel geld verdienen.

Scholen kunnen deze lessen op kosten van de gemeente aanvragen. HALT wordt gesubsidieerd voor het geven van 208 voorlichtingen per jaar.

Tot slot kunnen jongeren bij de Pluspunten van MeerWaarde terecht voor hulp.

6. De wet gemeentelijke schuldhulpverlening geeft de gemeente de mogelijkheid uit eigen beweging schuldhulp aan te bieden aan bewoners. Met deze zorgplicht als doelstelling adviseren wij dat de gemeente ook voor voldoende middelen zorgt, zowel in de vorm van personeel als financieel. Het beschikbare budget mag hierin niet leidend zijn.

Reactie:

Het aanbieden van hulp door de gemeente is niet vrijblijvend. In de Wgs is opgenomen dat de gemeente verplicht is om een hulpaanbod te doen. Met PLANgroep zijn we in januari 2021 een pilot gestart om het aantal signalen in beeld te brengen. Bij de start van de pilot

was nog niet bekend hoeveel signalen van betalingsachterstanden we als gevolg van de wijziging van de Wgs per 1 januari 2021 maandelijks zouden gaan ontvangen. In maart 2021 zijn er 228 signalen ontvangen en in mei was dit aantal opgelopen tot 451. In de praktijk bleken we echter signalen te ontvangen die in eerste instantie door de vaste laste partner zelf opgepakt moesten worden.

Vanaf oktober 2021 ligt het aantal meldingen tussen de 400 en 500 per maand. Dit zullen mogelijk meer signalen worden, omdat (nog) niet alle vaste lasten partners achterstanden melden bij de gemeente. Op dit moment melden 56 (stand per maart 2022) vaste lasten partners betalingsachterstanden bij de gemeente. In de toekomst zal dit aantal gaan toenemen en zullen ook meer plaatselijke leveranciers gaan aansluiten. Hoeveel partners dit zullen zijn is (nog) niet bekend. Met de huidige werkwijze van het versturen van kaartjes, telefonisch contact en 25 huisbezoeken per maand is dit uitvoerbaar. In december 2022 zullen wij aan de hand van de eerste analyse van de Divosa monitor 'vroegsignalering' en onze eigen ervaringen beoordelen of we de werkwijze en acties moeten aanpassen om inwoners nog beter te ondersteunen en helpen om problematische schulden te voorkomen.

7. Wij adviseren bij een eerste melding van een eventuele schuldenproblematiek altijd een huisbezoek te laten plaatsvinden, indachtig ook hetgeen wij eerder in dit advies schreven over (het ontbreken van) zelfredzaamheid. Wij hebben begrepen dat in eerste instantie een melding van een probleem wordt beantwoord met een kaartje of een sms. Wij zijn van mening dat een kaartje of een sms bericht te afstandelijk is en daarom niet genoeg en adviseren om altijd een huisbezoek te laten plaatsvinden. Wij menen dat het belangrijk is een huisbezoek altijd door een professional te laten doen, bijvoorbeeld van Meerwaarde. Eventueel, want vermoedelijk kosteloos, kan dit ook door Schuldhulpmaatje worden gedaan.

Reactie:

Het is niet zinvol om in alle gevallen een huisbezoek af te leggen. Vaak is dit ook een te zwaar middel. Inwoners vergeten gewoonweg wel eens een rekening te betalen blijkt in de praktijk.

8. Wij hebben begrepen dat er per maand ongeveer 400 meldingen van betalingsachterstanden zijn. En het is - helaas - evident dat er meer meldingen zullen komen gezien de negatieve gevolgen van de huidige crisis. Wij menen dat het aantal van 25 huisbezoeken volstrekt niet voldoende is. Wij adviseren daar meteen een versnelling in te laten plaatsvinden. Nogmaals benadrukken wij, indien de gemeente haar zorgplicht in deze serieus neemt, dat een budget hierin niet leidend mag zijn.

Reactie:

In december 2022 zullen wij aan de hand van de eerste analyse van de Divosa monitor 'vroegsignalering' en onze eigen ervaringen beoordelen of we de werkwijze en acties moeten aanpassen om inwoners nog beter te ondersteunen en helpen om problematische schulden te voorkomen.

9. Verder constateren wij dat de aanvraagprocedure voor Jong Haarlemmermeer Doet Mee (eerst een aanvraag doen bij Haarlemmermeer, daarna bij Leergeld en/of Jeugdfonds Sport) soms verwarring wekt bij aanvragers. Daarom adviseren wij om deze procedure te vereenvoudigen.

Reactie:

Wij gebruiken als gemeente sinds 1 maart 2020 bij het indienen van een aanvraag het

programma 'bereken uw recht' (BUR). Het programma BUR is ontwikkeld om met één digitaal loket de minimaregelingen toegankelijker te maken en daarmee het gebruik van deze regelingen te vergroten. Tijdens het aanvraagproces worden inwoners gewezen op andere inkomensondersteunende voorzieningen waar mogelijk recht op bestaat. Met de evaluatie van BUR is inzicht verkregen in het gebruik van over de periode 1 maart 2020 tot 1 maart 2021, inclusief de ervaringen van gebruikers en het maatschappelijk middenveld. De uitkomsten van deze evaluatie laten zien dat BUR als digitaal loket voor minimaregelingen een waardevol instrument is dat in een behoefte voorziet. Wij continueren daarom het gebruik van BUR in 2022 en gaan op basis van de verkregen input BUR verder optimaliseren en versimpelen.

10. Ook adviseren wij om kwijschelding van de gemeentelijke heffingen te automatiseren.

Reactie:

De kwijschelding van gemeentelijke belastingen wordt, indien hier recht op bestaat, automatisch toegekend. Hiervoor hoeft geen verzoek te worden ingediend.

11. Wij adviseren dat, bij elk geval dat zich aandient, duidelijk geregeld wordt wie in deze de problematiek oppakt: de gemeente of één van de organisaties waar men betalingsachterstand heeft. Het is teleurstellend te lezen dat er nog steeds organisaties zijn die achterstand bij het niet voldoen van vaste lasten niet melden. Wij adviseren dringend om de doelstelling van de gemeente te maken om dat dit jaar 2022 alsnog te regelen.

Reactie:

De organisatie waar betalingsachterstanden zijn ontstaan dient in eerste instantie zelf actie te ondernemen om de achterstand te incasseren. Dit wordt ook wel het sociale incassotraject genoemd. Indien dit niet lukt wordt de betalingsachterstand gemeld bij de gemeente.

Wij maken gebruik van het Landelijk Convenant Vroegsignalering. Dit convenant is afgesloten tussen de vereniging van financiële hulpverleners NVVK, Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en koepels van vaste lasten partners. Hierdoor bereiken wij de partijen die verplicht zijn signalen te melden.

12. Wij zouden graag op de hoogte worden gebracht van de resultaten van de proef van een halfjaar met de Plangroep en die van Meerwaarde. En welke consequenties u daaraan gaat verbinden. Het hoeft geen betoog, dat wij ons zorgen maken over de Plangroep gezien de publicaties waarin een aantal gemeenten de samenwerking met Plangroep heeft opgezegd. Kan de gemeente ons informeren wat er gedaan gaat worden na het in dit jaar aflopende contract met Plangroep? Wij adviseren daarbij de doelstelling om een zo'n effectief mogelijke (vroegtijdige) schuldhulpverlening te laten plaatsvinden, waarin de menselijke maat voorop staat.

Reactie:

In december 2022 zullen wij aan de hand van de eerste analyse van de Divosa monitor 'vroegsignalering' en onze eigen ervaringen beoordelen of we de werkwijze en acties moeten aanpassen om inwoners nog beter te ondersteunen en helpen om problematische schulden te voorkomen. We hebben dan een volledig beeld van de effecten en resultaten van 'vroegsignalering'.

Het contract met PLANgroep loopt tot 1 januari 2023. Wij zijn daarom een nieuwe

aanbestedingsprocedure gestart. Bij de aanbesteding zal uw advies worden meegenomen.

13. De jaarlijkse bijeenkomsten met ketenpartners vinden wij belangrijk. De vraag is wel of zij allemaal aanwezig zijn. En zijn er ook partijen die niet uitgenodigd worden? Zijn bijvoorbeeld kerken en andere maatschappelijke organisaties hierbij betrokken? Wij adviseren het inschakelen van kerken en andere maatschappelijke organisaties. Omdat deze organisaties veel nut kunnen hebben bij de hulp aan mensen met schuldenproblematiek.

Reactie:

Wij vinden het ook belangrijk dat alle partners aanwezig zijn tijdens de jaarlijkse bijeenkomst 'samen voor minima'. Daarom worden kerken, moskeeën en andere maatschappelijke organisaties uitgenodigd. Ook dit jaar zal de bijeenkomst worden gehouden en wij zullen de lijst van genodigden doornemen om te beoordelen of alle maatschappelijke organisaties die betrokken zijn bij het bestrijden van armoede en schulden ook daadwerkelijk worden uitgenodigd.

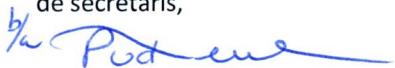
Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en danken de participatieraad nogmaals voor het advies en meedenken.

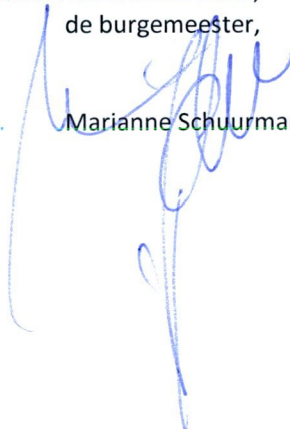
Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,

de secretaris,

de burgemeester,

b/v
Michiel Ruis *P. van der Meulen.*

Marianne Schuurmans-Wijdevan